
Gitarahasyam According to Shri Shankaracharya

జగద్గురుశ్రీశంకరాచార్యాభిమతం గీతారహస్యమ్

Document Information

Text title : Gitarahasyam According to Shankaracharya by S. B. Warnekar

File name : gItArahasyamshankarAchAryAbhimatam.itx

Category : shankarAchArya, gItA, giitaa

Location : doc_z_misc_shankara

Author : Shri S. B. Warnekar

Transliterated by : Mandar Mali aryavrutta at gmail.com

Proofread by : Mandar Mali aryavrutta at gmail.com

Description/comments : Sarawati Sushma 1986, 87 Shankaracharya 12th Birth Centenary Issue
Sampurnanada University

Latest update : April 23, 2020

Send corrections to : sanskrit@cheerful.com

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

April 28, 2023

sanskritdocuments.org

జగద్గురుశ్రీశక్తిరాచార్యభిమతం గీతారహస్యమ్

లేఖకః - డా॥ శ్రీధరభాస్కరవర్ణకరః, నాగపురమ్

జగద్గురుశ్రీశక్తిరాచార్యచరణైః

శ్రీమద్భగవద్గీతోపనిషద్భాష్యస్య ప్రథమాధ్యాయారమ్భే తథా
ద్వితీయాధ్యాయస్య “అశోచ్యానన్వశోచస్త్యమ్” ఇత్యస్మాన్ శ్లోకాత్ ప్రాక్
స్వాభిమతం గీతారహస్యం యుక్తియుక్తైర్వచోభిః ప్రతిపాదితమ్ । “తస్మాద్
గీతాసు కేవలాద్ ఏవ తత్త్వజ్ఞానాత్ మోక్షప్రాప్తిః, న కర్మసముచితాదితి
నిశ్చితోఽర్థః ।” (అధ్యాయ ౨) “తస్మాత్ కేవలాదేవ జ్ఞానానోక్ష
ఇత్యేషోఽర్థో నిశ్చితో గీతాసు సర్వోపనిషత్సు చ ।” (అధ్యాయ ౩)
ఇత్యేతద్ గీతారహస్యం సునిశ్చితం ప్రతిపాద్య తదేవ సర్వత్ర గీతాసు
ప్రకరణశో విభజ్య తత్ర తత్ర దర్శితమ్ ।

తదిదం జగద్గురుసమ్మతం గీతారహస్యమస్మాభిః ౪౪ కారికాసు సంక్షేపత
ఉపనిబద్ధమ్ । జగద్గురుసమ్మతం గీతారహస్యం సమ్యక్ స్మృతిగతం
కర్ముమిమాః కారికా అతీవోపకారిణ్యో భవేయురిత్యాశాస్మహే ॥

వేదోక్తో ద్వివిధో ధర్మో గీతాసు ప్రతిపాదితః ।
ప్రవృత్తిలక్షణో హ్యేకశ్చాన్యో నిర్వృత్తిలక్షణః ॥ ౧॥

ధర్మస్య ద్వివిధో హేతుర్జగతః సంస్థితిస్తథా ।
ప్రాణినోఽభ్యుదయశ్చాన్యో నిఃశ్రేయససమన్వితః ॥ ౨॥

క్షీణే వివేకవిజ్ఞానే విదుషాం కామవర్ధనే ।
గ్లానిమాపద్యతే ధర్మో హ్యధర్మః కామవర్ధనే ॥ ౩॥

బ్రాహ్మణ్యాధీనమేవేహ వర్ణాశ్రమవిభాజనమ్ ।
బ్రాహ్మణ్యే రక్షితే ధర్మో వైదికః స్యాత్ సురక్షితః ॥ ౪॥

బ్రాహ్మణత్వం విజానీయాద్ భౌమం బ్రహ్మ సనాతనమ్ ।
తద్రక్షణార్థం కృష్ణత్వం ప్రాప నారాయణః స్వయమ్ ॥ ౫॥

శోకమోహాబ్ధినిర్మగ్నం పార్థం ప్రత్యాహ కేశవః ।
 ద్వివిధం వైదికం ధర్మం సర్వతోకాద్ధీర్షయా ।
 ప్రచీయతే హి ధర్మోఽసౌ పాల్యతే యో గుణాధికైః ॥ ౬॥
 సజ్గ్రహః సర్వవేదార్థసారాణామీశ్వరోదితః ।
 వ్యాసః సప్తశతశ్లోకైస్తమేవోపనిబద్ధవాన్ ॥ ౭॥
 నిఃశ్రేయసం పరం జ్ఞేయం గీతాశాస్త్రప్రయోజనమ్ ।
 సహేతుకస్య సంసారస్యాత్యన్తోపరమో హి తత్ ॥ ౮॥
 నిఃశ్రేయసం తదాధ్యాత్మజ్ఞాననిష్ఠాస్వరూపిణః ।
 ప్రాప్యతే ధర్మతః సర్వకర్మసంన్యాసాపూర్వకాత్ ॥ ౯॥
 భగవాననుగీతాసు గీతాధర్మప్రయోజనమ్ ।
 సమస్తకర్మ సంన్యాసాపరమిత్యబ్రవీత్ స్వయమ్ ॥ ౧౦॥
 వర్ణానామాశ్రమాణాం యోఽభ్యుదయైకప్రయోజనః ।
 ప్రవృత్తిలక్షణో ధర్మః స స్వర్గప్రాప్తిసాధనమ్ ॥ ౧౧॥
 ఫలాభిసన్ధిరహితో బ్రహ్మార్పణధియా తథా ।
 ప్రవృత్తిలక్షణో ధర్మోఽనుష్ఠేయః సత్వశుద్ధయే ॥ ౧౨॥
 సత్వశుద్ధతయా జ్ఞాననిష్ఠాపాత్రత్వమాప్తవాన్ ।
 విన్దతే పరమ జ్ఞానం నిఃశ్రేయసఫలప్రదమ్ ॥ ౧౩॥
 ప్రవృత్తిలక్షణో ధర్మో గీతాసు ప్రతిపాదితః ।
 జ్ఞానోత్పత్తినిదానత్వాన్నిఃశ్రేయసపరో హి సః ॥ ౧౪॥
 యోగినః కర్మ కుర్వన్తి సక్లం త్యక్త్వాఽఽత్మశుద్ధయే ।
 హేతుః ప్రవృత్తిధర్మస్య గీతావాక్యేఽత్ర దృశ్యతే ॥ ౧౫॥
 తం శాశ్వతం వైదికమేవ ధర్మ
 ద్విధా హి నిఃశ్రేయసమాత్రహేతుమ్ ।
 తథా పరం బ్రహ్మ చ కేశవాఖ్యం
 గీతామహాశాస్త్రమభివ్యసక్తి ॥ ౧౬॥
 యో హి సమ్యగ విజానీతే గీతాశాస్త్రార్థమాన్తరమ్ ॥
 సమస్తపురుషార్థానాం స సిద్ధిమధిగచ్ఛతి ॥ ౧౭॥

(గీతా-ద్వితీయాధ్యాయప్రాస్తావికమ్)

శోకమోహాదయో దోషాః సంసారోత్పత్తిహేతవః ।

విషాదయోగో బోధవ్యస్తదుత్పత్తిప్రబుద్ధయే ॥ ౧౮ ॥

వివేకః శోకమోహాభ్యాం విజ్ఞానం చాభిభూయతే ।

తతః స్వధర్మం సన్త్యజ్య ప్రతిషిద్ధే ప్రవర్తతే ॥ ౧౯ ॥

యథా స్వయం ప్రవృత్తోఽపి జాత్రధర్మ నిజేఽర్జునః ।

ఉపరమ్య తతో మేనే పరధర్మం హితావహమ్ ॥ ౨౦ ॥

స్వధర్మేఽపి ప్రవృత్తానాం ప్రవృత్తిః ప్రాయశో నృణామ్ ।

ఫలాభిసన్నిసహితా సాహజ్కారా చ దృశ్యతే ।

ఫలాభిలాషాఽహజ్కారౌ ధర్మదోషకరావుభౌ ॥ ౨౧ ॥

సకామకర్మతో బుద్ధిరాయతే పాపపుణ్యయోః ।

తత ఏవ హి సంసారే జీవోఽయం పరివర్తతే ॥ ౨౨ ॥

ఇష్టజన్మసుఖానిష్టజన్మదుఃఖాప్తలక్షణః

సంసారః పరిహర్తవ్యః శోకమోహసముద్భవః ॥ ౨౩ ॥

సమస్తకర్మసంన్యాసాపూర్వకాదతినిర్మలాత్ ।

ఆత్మజ్ఞానాదృతే నైవ నివృత్తిః శోకమోహయోః ॥ ౨౪ ॥

నిమిత్తీకృత్య తత్ పార్థం శోకమోహసమాకులమ్ ।

భగవానదిశద్ గీతాం సర్వానుగ్రహహేతవే ॥ ౨౫ ॥

(పూర్వపక్షః)

కురు కర్మేతి బ్రువతోఽభిప్రాయః శ్రీహరేః స్ఫుటో నూనమ్ ।

జ్ఞానాద్ధి కర్మసహితాత్ కైవల్యప్రాప్తిరితి వదన్వేకే ॥ ౨౬ ॥

ధర్మ్యం యుద్ధమకృత్వా పాపం స్యాదితి నివేదయన్ కృష్ణః ।

శ్రౌతం స్మార్తం హింసాకూరం కర్మాపి ముక్తయే ప్రాహ ॥ ౨౭ ॥

(ఉత్తరపక్షః)

కైవల్యప్రాప్తయే జ్ఞాన-కర్మయోగసముచ్చయమ్ ।

యే దర్శయన్తి గీతాసు తేషాం హి తద్సన్మతమ్ ॥ ౨౮ ॥

సాఙ్ఖ్య-యోగాభిధం బుద్ధిద్వయం లోకేషు వర్తతే ।

జ్ఞాన-కర్మాభిధా ద్వేషా నిష్ఠా గీతోదితా తతః ॥ ౨౯ ॥

పడ్విక్రియావిహీనత్వాదకర్తాత్మైతి యా మతిః ।
 సా సాఙ్ఖ్యబుద్ధిః సాఙ్ఖ్యఖ్యజ్ఞానినాముచితా మమ ॥ 30 ॥
 ప్రాయేణ సాఙ్ఖ్యబుద్ధేః ప్రాగ్ యోగబుద్ధిః ప్రజాయతే ।
 యయాత్మా దేహసమ్భిన్నః కర్తా భోక్తేతి భాసతే ॥ 30 ॥
 ధర్మాధర్మవివేకేన మోక్షసాధనకర్మణామ్ ।
 నిరస్తరమనుష్ఠానం తద్ యోగ ఇతి కథ్యతే ॥ 31 ॥
 యోగబుద్ధి సమాశ్రిత్య యేఽస్తఃకరణశుద్ధయే ॥
 యోగాఖ్యం కర్మ కుర్వన్తి తే యోగిన ఇతి స్మృతాః ॥ 33 ॥
 జ్ఞాన-కర్మామిధం నిష్ఠాద్వయం ప్రాహేశ్వరః పృథక్ ।
 పశ్యన్నేకత్ర పురుషే వృద్ధిద్వయమసమ్భవమ్ ॥ 34 ॥
 బృహదారణ్యకేఽప్యేతద్ నిష్ఠాద్వయముదీరితమ్ ।
 యత్రాకామస్య సంన్యాసాః ప్రోక్తం కర్మ చ కామ్యతః ॥ 35 ॥
 యది స్యాత్ సమ్యతః శ్రౌతకర్మజ్ఞానసముచ్చయః ।
 గీతాసు నోపపద్యేత విభాగవచనం తదా ।
 జ్ఞానసీ చేదితి ప్రశ్నః పార్థస్యాపి న యుజ్యతే ॥ 36 ॥
 అసమ్భవమనుష్ఠానమేకేన జ్ఞానకర్మణోః ।
 న చేదిదం హరేరుక్తం శృణుయాదర్జునః కథమ్ ॥ 37 ॥
 అశ్రుతం చ కథం బుద్ధేర్జ్ఞానస్త్యం కర్మణోఽర్జునః ।
 జ్ఞానసీత్యాదిభిర్వాక్యైర్మౌషాఽధ్యారోపయేత్ ప్రభౌ ॥ 38 ॥
 ఉక్తః స్యాద్ యది సర్వేషాం జ్ఞానకర్మసముచ్చయః ।
 పార్థస్యాపి కృతే త్సర్వేషాం నివేదితః ॥ 39 ॥
 ఉభయోరుపదేశేఽపి ప్రశ్నోత్తరసమాశ్రితః ॥
 'యచ్ఛ్రేయ ఏతయోరేక'మితి వైవోపపద్యతే ॥ 40 ॥
 శీతం చ మధురం చాన్నం భోక్తవ్యం పితృశాస్త్రయే ।
 ఇత్యుక్తేఽన్యతరశ్రేయోజ్ఞానానా నోపపద్యతే ॥ 41 ॥
 పార్థప్రశ్నోఽథ కల్పేన్యత కృష్ణోక్తానవధారణాత్ ।
 తదుత్తరే కథం నోక్తో బుద్ధి-కర్మ-సముచ్చయః ॥ 42 ॥

లోకేఽస్మిన్ ద్వివిధా నిష్ఠా పురా ప్రోక్షేతి చోత్తరమ్ ।
 పృష్ఠాదననురూపం తన్నేశ్వరస్యోపపద్యతే ॥ ౪౩॥
 సముచ్చయస్తథా బుద్ధేః శ్రౌతవత్ స్ఫూర్తకర్మణా ।
 నాభిప్రేతోఽన్యథా సర్వ విభాగవచనం వృథా ॥ ౪౪॥
 యుద్ధ కర్మ క్షత్రియస్య స్ఫూర్త మిత్యపి జాననః ।
 ఉపాలంభా వృథా ఘోరే కర్మణీ త్యర్జునస్య చ ॥ ౪౫॥
 తస్మాద్ గీతాసు వైవేషన్మాత్రేణాపి ప్రదర్శ్యతామ్ ।
 కర్మణా ద్వివిధేనాత్మజ్ఞానస్య హి సముచ్చయః ॥ ౪౬॥
 కర్మణ్యభిప్రవృత్తస్యాజ్ఞానరాగాదిదోషతః ।
 సత్వశుద్ధతయా జ్ఞానం సర్వం బ్రహ్మోతి జాయతే ॥ ౪౭॥
 నివృత్తం జ్ఞాన్నతో యస్య కర్మ వా తత్ప్రయోజనమ్ ।
 స హి కర్మ ప్రవృత్తశ్చైర్లోకసంకలహాతవే ।
 తస్మిన్నపి న సమాఖ్యో జ్ఞానకర్మసముచ్చయః ॥ ౪౮॥
 యథా భగవతి షాత్రకర్మజ్ఞానసముచ్చయః ।
 న సమ్భవతి నిష్కామే తథా తాదృశి పణ్డితే ॥ ౪౯॥
 న కరోమితి తత్త్వజ్ఞో మన్యతే భగవత్సమః ।
 ఫలం చ నాభిసన్ధతే క్రియమాణస్య కర్మణః ॥ ౫౦॥
 కామ్యే యజ్ఞే ప్రవృత్తస్య కామే సామిక్యతే హతే ।
 క్రియమాణః పునర్యజ్ఞో నిష్కామః ఖలు జాయతే ।
 ప్రమాణం భగవద్వాక్య- “కుర్వన్నపి న లిప్యతే” ॥ ౫౧॥
 “కర్మజైవ హి సంసిద్ధిమాస్థితా జనకాదయః” ।
 వాక్యమేవంవిధం జ్ఞేయం ప్రవిభజ్యైవ తత్త్వతః ॥ ౫౨॥
 అథ చేజ్జనకాద్యాస్తే నైవ తత్త్వవిదో మతాః ।
 కర్మణా చిత్తశుద్ధిం తే ప్రాప్తా ఇత్యవగమ్యతామ్ ॥ ౫౩॥
 “యోగినః కర్మ కుర్వన్తి సజ్గం త్యక్త్వాఽఽత్మశుద్ధయే” ।
 ఇత్యస్మిన్ భగవద్వాక్యే జ్ఞేయం కర్మప్రయోజనమ్ ॥ ౫౪॥
 న హి నిఃశ్రేయసప్రాప్తిర్జ్ఞాన-కర్మసముచ్చయాత్ ।

అభిప్రాయేణ గీతాయాస్తత్త్వజ్ఞానాత్తు కేవలాత్ ॥ ౫౫॥

ఇతి శ్రీశ్రీధరభాస్కరవర్ణకరః విరచితం

జగద్గురుశ్రీశంకరాచార్యభిమతం గీతారహస్యం సమూర్ణమ్ ।

Encoded and proofread by Mandar Mali

——
Gītarahasyam According to Shri Shankaracharya
pdf was typeset on April 28, 2023

——
Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

